

Wetenschapscafé antwerpen

Een kleine bloemlezing van voorbij café's:

Wetenschapscafé 16 september 2008

Buitenaards leven in het Wetenschapscafé

De eerste avond van het Wetenschapscafé stond in het teken van de zoektocht naar leven in het heelal. Tot nu zijn er een 300-tal planeten bekend die rond sterren draaien net als de aarde rond de zon. Vele astronomen, maar ook biologen, verwachten dat op sommige van deze exoplaneten levende organismen zouden kunnen ontstaan. "Optimisten" geloven dat er in het heelal miljoenen technisch ontwikkelde beschavingen bestaan, "pessimisten" denken dat de onze op aarde uniek is. Tussen deze uitersten is een verstandige, wetenschappelijk verantwoorde discussie op haar plaats: bij het inschatten van de kans op het voorkomen van een voldoende ontwikkelde civilisatie op een voor leven – mogelijk intelligent leven – geschikte exoplaneet moeten condities zoals de baan en de omloopstijd om haar eigen "zon", het bestaan van een atmosfeer en van de nodige chemische elementen in aanmerking genomen worden en dringt een vergelijking zich op met het ontstaan van het leven op onze aarde, de aanwezigheid van de maan, de positie van Jupiter enz. En wat zegt de formule van Drake, wat te denken van de paradox van Fermi, wat dacht Hoyle erover, wat weten we meer sinds de Hubble-telescoop... Nog meer vragen?

Wetenschapscafé 18 februari 2009

Reuma

Op woensdag 18 februari 2009 was Prof. Dr. Herman Mielants van de Dienst Reumatologie van de Universiteit Gent te gast in het Wetenschapscafé Antwerpen. Het onderwerp was: "Reuma: wat is het en wat is eraan te doen?" Prof. Mielants wilde bijzondere aandacht schenken aan recente ontwikkelingen op het vlak van de moderne medicatie. In vergelijking met de eerdere drie bijeenkomsten in het najaar 2008 van het wetenschapscafé was de opkomst minder talrijk. Om het met een cliché te zeggen: de afwezigen hadden ongelijk! Na de uitstekende, overzichtelijke inleiding tot het onderwerp door de sympathieke prof, volgde een amusant en tegelijk zeer informatief vraag-en-antwoord-gedeelte.

Wetenschapscafé 20 mei 2010

Brussel-Halle-Vilvoorde in het licht van consensusdemocratie

Het Wetenschapscafé van 20 mei 2010 afficheerde een overbekend maar zelden door de grote massa goed begrepen item: "BHV in het licht van pacificatiedemocratie". Bij de verdere voorbereiding werd duidelijk dat de term "consensusdemocratie" ook kon. De door Steven Leysen uitgenodigde gastspreker was Dave Sinardet, politicoloog aan de Universiteit Antwerpen en tevens belast met cursussen aan de Vrije Universiteit Brussel en de Facultés Universitaires Saint-Louis. Hij schrijft ook columns in Le Soir en De Standaard en is zeer actief in allerlei maatschappelijke debatten over comparatief federalisme, nationalisme en de communautaire relaties in België.

Het was de logica zelf dat Dave Sinardet een definitie gaf van de begrippen in de titel. Consensusdemocratie komt neer op de idee dat alle taalgroepen het bij de politieke besluitvorming onderling met elkaar eens moeten zijn. Daarmee wordt afgezien van aanvaarding bij gewone meerderheid. Het resultaat is weliswaar een brede acceptatie van het beleid, maar het is ook vaak een moeizaam proces om alle taalgroepen op één lijn te krijgen. De dragende gedachte is respect voor de andere bevolkingsgroep. Zulk een consensusdemocratie wordt niet alleen toegepast in België, maar ook in andere landen met hetzelfde meerdere taalgroepen, zoals Zwitserland en Canada, hetzij op basis van religie te onderscheiden groepen, zoals Nederland.

Na een historische schets ontstond een levendige discussie, waarbij Dirk Dom niet wist wie eerst de microfoon aan te reiken. Door enkele aanwezigen werd vanuit een zeker ongelof blijk gegeven van een gering vertrouwen in de Belgische politici en ook stevig getwijfeld aan het nut om aan de verkiezingen van 13 juni deel te nemen. Dave Sidar-net wist op basis van zijn enorme kennis van het politieke landschap en met veel begrip voor het geuite wantrouwen dit commentaar te pareren en hanteerde daarbij onder meer de stelling dat een dergelijk vluchtgedrag in elk geval niet bijdraagt aan de zo noodzakelijke oplossing.

Wetenschapscafé 17 maart 2010

1895-1905: De Grote Ommezwaai in de Fysica

Er was nogal wat te doen in de wereld van de fysica rond de vorige eeuwwisseling. Het ontstaan van wat men algemeen noemt de "moderne fysica" situeert zich tussen de "kanteljaren" 1895 en 1905. Toen had de "grote ommezwaai" plaats.

Hoe dat kwam? De wetenschappers zagen zich toen geconfronteerd met een aantal fenomenen, die de klassieke fysische theorieën niet konden verklaren. "Klassiek" waren het elektromagnetisme van Maxwell en de mechanica van Newton.

Wat moesten de fysici aan met een verschijnsel zoals het foto-elektrisch effect, waarbij elektronen uit een metaal gewipt werden door lichtstralen, niet beïnvloed door de intensiteit van het licht, maar wel door zijn frequentie? Of met het spectrum van een "zwarte straler", waarbij de bestaande wetmatigheden de mist ingingen bij lage golflengten, wat men de "ultravioletcatastrofe" noemde? En wat te doen met het Michelson-Morley-experiment, dat aantoonde dat met licht de klassieke optelling van snelheden niet gold? Wat met die maar niet ophoudende "Brownse" zigzagbeweging van minuscule stofdeeltjes in een vloeistof?

Prof.-emeritus Karel Van Camp van de UA is niet alleen experimenteel fysicus, hij doet ook enorm veel aan de geschiedenis van het vak. Zo is hij de onbetwistbare pionier bij het behoud van het Antwerpse wetenschappelijke instrumentarium (o.a. de verzameling Henri Van Heurck en die van de Stedelijke Nijverheidsschool, die na heel wat omzwervingen uiteindelijk in het Gentse Museum voor de geschiedenis van de Wetenschappen terecht kwamen). Maar bovenal is hij een volkse verteller die schoon schip maakt met ingewikkelde theorieën en op een niet-professorale wijze, helemaal in de trant van wat het Wetenschapscafé beoogt.